

Jernejček išče svetega Miklavža.

V mali gorski vasici je živela starka z vnučkom Jernejčkom. Babica je bila zelo siromašna. Živela sta v nizki bajtici, prislonjeni k visoki hruški, ki je bila poleg kočice njuno edino premoženje.

Tisto zimo, ko se je bližal sveti Miklavž, je starka zbolela. Mali Jernejček ji je stregel, kolikor je pač mogel, hodil v vas h krčmarju po juho, ki jo jima je dajal zastonj, ker mu je nekdanj babica hodila pomagat, pri delu, dokler je bila še mlajša; sploh je deček naredil vse, kar je bilo treba.

»Kako bo pa letos s svetim Miklavžem?« je nekega dne nenadoma vprašal starico in ji zaupljivo pogledal v nagubani obraz.

Ni mu odgovorila in deček je nadaljeval:

»Krčmarjev Stojan bo dobil lepega visokega konja, ki bo kakor živ, da se bo lahko na njem gugal. Mamica sama mu je obljubila, da bo govorila s svetim Nikolajem. Streharjev Andrej mi je pravil, da mu je očka obljubil, da bo posredoval pri svetniku za zaresno puško, ki kar z zamaškom ustrelji živega zajca, a Bregarjev Tomaž bo dobil ladjico, ki sama plava po vodi in ima bajè majhen motorček, ki jo poganja.«

Babica ga je zamišljena pogladila po zlatih laseh in se žalostno nasmehnila:

»Deček moj! Ne smeš zameriti svetniku, če ga k nam ne bo! Poglej, star je in težko si bo obdržal vse otroke v spominu! Naša hiša je v rebri, majhna in neznatna se skriva za hruško. Kako naj jo opazi svetnik?«

»In vendarle vsi pravijo, da obdaruje pridne otroke, in sicer vsakega, prav vsakega, da ne izpusti nikogar! Torej sem trdno prepričan, da pride tudi k nam!«

»Da bi vsaj prišel!« vzdihne babica in spet zadremlje.

Jernejček gre po prstih iz hiše.

Zunaj zahaja sonce. Deček strmi v rdečo zarjo in se smehlja:

»Da, da, vem, pride! Takole bo zažarelo nebo, ko bo stopil na zemljo. In že bo stal pred menoj in me obdaroval. Še angela bom videl, jasnega in milega, ki bo v zlatem košku prinašal darila!«

»Ali je mati doma?«

Jernejček se preplašen obrne.

Poleg njega stoji stari vaški skopuh Bizelj, ki se ga vsi kmetje bojé. Njegove drobne, ostre oči se s pogledom kar zabodejo v dečka, ki ga je strah sivega strica, ko jecljaje odgovori:

»Da, da, babica je doma, v postelji leži, hudo je bolna.«

Starec že prime za kljuko in zahrešči: »Dober dan!«

Babica se v postelji okrene, zagleda skopuha in sapa ji zastane; saj ve, zakaj je dedec prišel, vendarle ga prijazno vpraša:

»Kaj bo, boter Bizelj?«

»Kaj boter, kakšen boter, zakaj boter?« se mršči starec in jezno odkimava.

»I, saj ste bili vendar krstni boter moje rajne hčerke!«

Starec zamahne z roko:

»Čemu boter? Nič boter! Pri denarju se neha vsako sorodstvo in svaštvo po Bogu in ljudeh! Denar je vse, da veš! Zdaj pa plačaj, baba, če ne, saj veš, da te vržem pod kap!«

»Poglejte! Saj vendar vidite, da sem zbolela! In tistih dve sto dinarjev, ki vam jih še dolgujem, vas pač ne bo zveličalo! Vsaj malo še potrpite, da okrevam. Morda bo prihodnje leto kaj več s sadjem, tudi koza bo imela na pomlad mladička.«

»Kaj hruška, kaj mladiček, kaj ti in tvoj vnuk? Meni se hoče denarja in dobil ga bom, da veš, dobil ga bom!«

Potem se prihuljeni starec v zakrpani sivi obleki, z dolgimi zmršepimi belimi lasmi in suhim, glinastim obrazom zahahlja:

»Tudi tale bajta bo dobra, prav dobra! Tri imam že v vasi, da, tri hiše, pa bom imel še četrto! Kar sèm se bom preselil, saj se rad selim. Iz ene hiše v drugo me žene, vedno v eni prebivati mi ni prijetno, tako dolgočasno mi postane!«

»Boter, čudak ste, saj imate vendar eno hišo dovolj!«

»Kaj boš čvekala neumnosti! Vso vas si želim, vso vas! Gospodaril bi rad, nad vami vsemi bi bil rad gospod! No, potem bi morda še komu delil milosti! Bizlja vsi prezirate in se iz njega norčujete, a Bizelj je gospod, on ima denar!«

»Boter, bodite no, nikoli se še nisem norčevala iz vas!«

»V štirinajstih dneh mi boš plačala sto, drugih sto pa po novem letu, takoj do srede januarja, da se potlej ne boš kaj oščajala in se cmerila ter se skušala izviti. Bizelj ni neumen, da veš! Torej v štirinajstih dneh!«

Starec se je zvil kot vrbova veja in odšel mrmrajoč in cincajoč. Zunaj se je še enkrat obrnil, premeril kočo z očmi in pokimal:

»Pa bo ena hiša več, dobra bo! Jim že pokažem! V vas sem prišel kot pastir in vsi so delali z menoj kot svinja z mehom. Skoparil sem še otrok in zdaj se maščujem nad to vaško sodrgo. Res mi je včasih nekam hudo pri srcu, saj nazadnje niso vsi krivi. Nič! Kar vsi naj plačujejo krivice, saj tudi vihar pokvari vsem polja, ne samo hudobnim!«

Možiček je še dalje razvijal svoje krive nazore in odkoracal v vas, a babica je v koči zaplakala: »Kako naj si zdaj pomagava?«

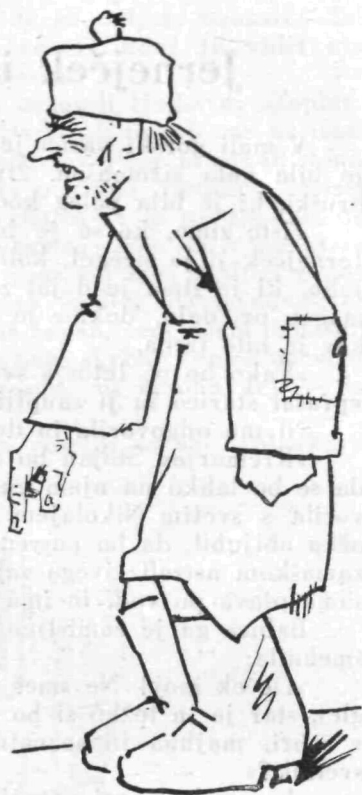
Deček je postal ves zamišljen in ji sploh ni odgovoril. Ko pa je starka čez nekaj dni vstala in je šla v vas, je Jernejček zaklenil dver, vtaknil ključ v duplo pri hruški kot navadno in se odpravil z doma.

»Samo da dobim svetega Miklavža, saj pravijo, da pride večkrat na zemljo gledat in se prepričat, če so otroci res pridni in dobri. Moram ga najti, da bo pomagal meni in babici. Mene bo obdaroval, a babici bo pomagal iz stiske in oba bova vesela.«

Take misli so rojile dečku po glavi, ko se je napotil iz vasi.

Poljana se je smejala vsa bela v soncu in se veselo lesketala v sneženih biserih.

»Da, čez to sijočo poljano pride ves skrivnostno lep in zlat, čudežno mil in bogat!« si deje deček in se željno ozira kvišku.

Dolga je Jernejčkova pot in glad se začne oglašati. Na srečo pride mimo mlina, kjer stoji pred hišo star mlinar, ki ga deček prijazno pozdravi.

»Kam pa mahaš fantiček, saj si komaj za ped visok?«

»K svetemu Miklavžu bi rad!«

»A, k svetemu Miklavžu. Še boš moral hoditi dobro uro. No, pa stopi malo k meni, če si kaj lačen!«

Deček si pač ni dal dvakrat reči. Že je sedel poleg mlinarja, ki je pripravil zase in zanj južino. Veselo sta otepala toplo mleko in koruzni kruh.

Jernejček je ostal ves čas zamišljen. Rad bi bil vprašal mlinarja, kako more vedeti, da pride v eni uri do svetega Miklavža, pa si ni upal. Če mlinarjev oče ve, da pridem, že mora biti res, je zaključil svoje misli, se zahvalil možu za jedačo in spet šel dalje.

Ni hodil dolgo, ko je naletel na starega raztrganca, ki se ga je kar prestrašil, ko ga je zagledal.

»Le nič se ne boj, pobič! Kam te pa nese?«

»K svetemu Miklavžu,« je odvrnil deček.

»Vidiš, kar tamle zavij v hrib, pa prideš do njega,« je zakričal postopač, ko je bil Jernejček že pred njim. Deček ga je slušal. Prispel je do hriba in mahnil po slabi poti v reber. Prispel je utrujen in znojen do prijazne cerkvice in odprl vrata.

Sonce je prodiralo skozi visoka okna in fantiček je zagledal v glavnem oltarju svetega škofa Nikolaja, vsega obdanega z zlato nebeško zarjo.

»Sveti Miklavž! Sveti Miklavž!« je zašepetal deček in pokleknil.

Žarki so se vedno silneje opirali v zlato mitro, v obraz in plašč ter svetlo palico svetnikovo, ki je sijala, kot bi bil držal v roki sončni žarek, ves slepeč in drhteč.

Spočetka je Jernejček mislil, da kleči pred samim živim svetnikom. Šele potem je spoznal, da je pred njim samo kip. Dolgo je vdano molil in naposled utrujen obsedel na stopnici. Začutil je, da mu veke postajajo težje in težje. Tesno se je zavil v svoj suknjič in zadremal.

Prav tisto uro se je vračal v domovino bogati Američan Janez Sadržar, ki je bil rojen pri svetem Miklavžu, v vasiči za cerkvico. Dolga leta je delal v rudniku, si počasi toliko opomogel, da je delavcem pričel prodajati jedila in si uredil z ženo kuhinjo ter je polagoma zabogatel. Pa ni imel sreče v družini. Žena in otrok sta mu umrla. Sam je zaželel še enkrat videti svojo domovino.

Ko je prispel njegov avto do hriba, je možu vzklikala v spominu slika svetega Nikolaja. Spomnil se je, kako je kot drobno dete lezel na grič, kako je tam okoli pasel ovce in se pred nevihto često zatekel v cerkev pod svetnikovo okrilje.

»In zdaj ga nisem videl skoraj trideset let! Pojdem in si spet ogledam našo cerkvico,« si je dejal in ustavil vozilo.

Počasi je šel v hrib, — ko je stopil v cerkev, se je začudil, ko je zagledal spečega dečka, vsega siromašnega s solzo na trepalnicah.

Zbudil ga je.

Jernejček se je zazrl z velikimi temnimi očmi v gosposkega strica. Nenadoma se mu je zazdelo, da je gospod, ki stoji pred njim, skoraj za las podoben svetemu Nikolaju: imel je veliko, popolnoma belo brado, dobre, mile oči so mu blago sijale, njegova pleča so bila krepka, a obraz je bil nadahnjjen z zdravo rdečico.

Ko pa je pobič pogledal tujcu na prst in je na njem zapazil debel prstan, prav tak, kot ga je imel preteklo leto sam škof, ko je birmal, je bil prepričan, da stoji pred njim svetnik preoblečen v navadnega zemljana:

»Sveti Miklavž, usmili se me!«

»Da, da, res sem Miklavž, kar povej mi, kaj želiš,« je hitel tujec.

Premrle ustnice fantička so komaj spravile iz sebe, kako se godi njegovi babici in njemu samemu.

Šele zdaj je opazil Američan, da se deček od mraza ves trese.

Povabil ga je s seboj.

In ko se je peljal z Jernejčkom skozi svojo rodno vas, mu je bilo, da je svetnik obdaroval tudi njega, ker ga je pravo uro privedel v domačo cerkvico, kjer je našel mladega rojaka, za katerega je sklenil poslej skrbeti in ga posinoviti.

In tisto leto je res obiskal Miklavž skromnega dečka in ga obdaroval kakor še nikoli. Pa tudi na babico ni pozabil, dobri Američan ji je poplačal dolg in ji popravil hišico. Starega skopuha Bizlja je pa zapodil, da ga ni bilo blizu nikoli več.

Gustav Strniša:

Božič.

*Prijazno zvezde sijejo
in mir na zemljo lijejo.*

*V ljubezni Bog je svet objel,
vsakdo je te noči vesel.*

*Povsod svetlo je, zginja mrak,
nocoj je srečen siromak:*

*Ljudje to noč so dobri vsi,
saj z bratom brat svoj kruh deli!*

*A kdor je sveto noč prezrl,
je za ljudi in zase umrl!*